

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/184/2024
Identifikačné číslo spisu: 8710212328
Dátum vydania rozhodnutia: 19.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8710212328.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: OPTIMAN, s. r. o., so sídlom Veľické námestie 1195/18, Poprad - Veľká, IČO: 36 465 895, zastúpeného: JUDr. Michal Petřík, LL.M., advokát, so sídlom Dostojevského 12, Poprad, proti žalovanému: U. W., nar. R., bytom O., o neúčinnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17C/205/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. februára 2024 sp. zn. 18Co/16/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. februára 2024 sp. zn. 18Co/16/2023 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom zo 16. septembra 2016 č. k. 17C/205/2010-602 určil, že kúpna zmluva zo 16. septembra 2010, uzavretá medzi L., so sídlom Karpatská 3256/15, Poprad, IČO: 36 696 722 (ďalej aj ako „dlžník“) ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim, predmetom ktorej bolo osobné motorové vozidlo W. R., evidenčné číslo F., čiernej farby, je voči žalobcovi neúčinná (prvá výroková veta) a žalobcovi priznal náhradu trov konania (druhá výroková veta).

1.1. Právne posúdiac vec podľa § 42a ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) okresný súd konštatoval, že žalobca v konaní preukázal úmysel dlžníka ukraťiť veriteľa - žalobcu kúpnu zmluvou zo 16. septembra 2010. Poukázal na závery odvolacieho súdu v uznesení z 24. septembra 2014 sp. zn. 2Co/184/2013 a uviedol, že na základe doplneného dokazovania pripojenými znaleckými posudkami bolo preukázané, že po dátume 14. januára 2010 dlžník uhradil záväzky iným veriteľom v celkovej výške 480.242,40 eur, pričom žalobcu neuspokojil ani pomerne. Okresný súd nepovažoval za pravdivé tvrdenie svedkov - štatutárnych zástupcov spoločnosti L., že mali záujem uhradiť predovšetkým viac menších záväzkov, keď zo sumy 480.242,40 eur spoločnosť mala možnosť uspokojiť záväzok voči žalobcovi aspoň pomerne.

1.2. Súd prvej inštancie mal za preukázanú vedomosť žalovaného o úmysle dlžníka ukraťiť žalobcu ako veriteľa, a to jednak s poukazom na dobrý pracovný vzťah s o štatutárnymi zástupcami dlžníka, ktorý

potvrdil sám žalovaný, pričom sa s uvedenými osobami nemusel stretávať za účelom priateľských stretnutí, jednak vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný v minulosti poskytoval dlžníkovi advokátske služby, ktorá nasvedčuje vysokej pravdepodobnosti, že žalovaný musel mať vedomosť o nepriaznivej finančnej situácii L., a teda o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa - žalobcu. Uvedenej vedomosti podľa názoru súdu prvej inštancie nasvedčuje aj zmluva z 2. augusta 2010 medzi dlžníkom a žalovaným o postúpení pohľadávky dlžníka voči Podtatranskému múzeu na žalovaného, keď podľa názoru súdu táto zmluva bola uzavretá s určitým úmyslom - v tom čase mal dlžník voči žalovanému finančný záväzok, ktorý neuhradil.

1.3. K procesnej obrane žalovaného súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný je pasívne legitimovanou stranou sporu, keď mal z odporovateľného právneho úkonu prospech (stal sa vlastníkom osobného motorového vozidla W. R.). Na posúdenie pasívnej legitimácie žalovaného nemalo vplyv tvrdenie, že za uvedené vozidlo žalovaný zaplatil kúpnu cenu. Hoci v konaní nebolo preukázané, že by žalovaný vozidlo nadobudol bezodplatne alebo z a výrazne podhodnotenú cenu, keď kúpna cena bola v súlade so znaleckým posudkom, cena neprevyšovala ceny za porovnateľné vozidlá v obdobnom stave v tom čase, dokonca sa pohybovala v rozsahu minimálnej ceny za daný druh vozidla s dobrými technickými parametrami. Súd sa nestotožnil s názorom žalovaného, že ide o šikanóznú žalobu, pretože žalobca využil zákonné právo odporovateľnou žalobou domáhať sa určenia neúčinnosti právneho úkonu.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného (v poradí druhým) rozsudkom z 29. februára 2024 č. k. 18Co/16/2023-766 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (prvá výroková veta). Náhradu trov dovolacieho konania stranám sporu nepriznal (druhá výroková veta). Žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhá výroková veta).

2.1. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.2. Konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal v potrebnom rozsahu a dostatočným spôsobom dokazovanie vo veci a dospel k správnym skutkovým záverom, na ktoré odvolací súd v celom rozsahu poukázal. Zdôraznil, že právny úkon medzi dlžníkom a žalovaným bol vykonaný v čase, keď žalobca mal právoplatnú a vykonateľnú pohľadávku voči dlžníkovi L. F.; prebiehalo exekučné konanie. Majetok, ktorý je predmetom tohto konania, bol už spísaný súdnym exekútorom ako majetok dlžníka pre potreby uspokojenia nároku veriteľa. Žalovaný mal vedomosť o finančnej situácii dlžníka o jeho dlhoch (žalovaný bol advokát dlžníka odmeňovaný paušálnou odmenou do sklonku roka 2010). Obranu žalovaného o stave majetku dlžníka v čase uplatneného nároku zo strany žalobcu považoval odvolací súd za účelovú, keď z výsledkov vykonaného dokazovania nevyplývajú kroky dlžníka vyrovnáť dlh vo vzťahu k žalobcovi. Predaj motorového vozidla, ktoré bolo už spísané ako majetok dlžníka súdnym exekútorom v čase, keď si veriteľ vymáhal svoju pohľadávku, a ktoré sa aj fyzicky nachádzalo v objekte dlžníka za kúpnu cenu, ktorá nezodpovedala bežne dostupným informáciám na trhu s automobilmi v tomto období za rovnaké motorové vozidlo svedčí o účelovosti konania dlžníka s vedomím samotného žalovaného. Vo vzťahu k argumentácii žalovaného, že za predmetné motorové vozidlo riadne zaplatil, vychádzajúc zo záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/233/2020 z 28. novembra 2022 odvolací súd akceptoval, že kúpna cena bola určená na základe znaleckého posudku, ktorý zohľadnil technické parametre motorového vozidla. V konaní sa nepreukázalo, že by dlžník iným spôsobom vyrovnal nároky žalobcu. Okolnosti aktivity exekútora pri vymáhaní nároku veriteľa rovnako nemajú vplyv pre posúdenie žaloby. Išlo o postup zo strany dlžníka s cieľom ukrátiť veriteľa, a to práve medziiným aj predajom tohto motorového vozidla, ktorého hodnotou v čase predaja bol by uspokojený nárok žalobcu aspoň sčasti. Rozhodujúce je, že pohľadávka žalobcu ako veriteľa, mohla byť plnená sčasti aj z predmetu kúpnej zmluvy. Inak povedané žaloba o odporovateľnosti právneho úkonu, ktorý vykonal dlžník, je dôvodná aj vtedy, ak by z odporovaného právneho úkonu bolo možné uspokojiť pohľadávku veriteľa hoci aj čiastočne. Úkony dlžníka v čase existencie právoplatnej a vykonateľnej pohľadávky veriteľa, na základe ktorých došlo k zníženiu majetku dlžníka, ktorý mohol celkom alebo

sčasti slúžiť na splnenie dlhu vo vzťahu k veriteľovi, sú odporovateľnými právnymi úkonmi. Následný výber kúpnej ceny jedným zo spoločníkov dlžníka, nemožno vyhodnotiť v neprospech veriteľa. Za situácie, keď žalovaný vykonával právne služby ako paušálny advokát pre dlžníka, je priestor pre záver, že žalovaný mal vedomosť o finančnej situácii klienta - dlžníka. Rešpektujúc názor dovolacieho súdu v rozhodnutí, ktorým zrušil rozsudok odvolacieho súdu (z 28. novembra 2022 sp. zn. 2Cdo/233/2020), odvoláciu námietku žalobcu o výške kúpnej ceny motorového vozidla nepovažoval za dostatočne preukázanú a vzhľadom na vyššie uvedené zistenia o dôvodnosti podanej žaloby, sa ňou nezaoberal. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd nepovažoval za potrebné vyjadriť sa k ostatným dôvodom odvolania, nakoľko tieto pre rozhodnutie vo veci samej boli podľa jeho názoru bez významu.

2.3. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1, v spojení s § 255 ods. 1 CSP a o trovách dovolacieho konania podľa § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 257 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), resp. § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol ako nedôvodnú. Uplatnil si trovy dovolacieho konania.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd rozhodol na základe nepravdivých argumentov (bod 34. napadnutého rozsudku). Nesprávnym postupom odvolacieho súdu (zamlčaním alebo ignorovaním dôkazov, zistených vykonaným dokazovaním, prekrútením faktov) došlo k takému postupu súdu, ktorým sa znemožnila žalovanému realizácia jeho procesných práv. Porušenie práv žalovaný vidí v tom, že došlo k nepravdivému, rozporuplnému a nedostatočnému odôvodneniu rozsudku odvolacieho súdu, ktoré sa vyhýba niektorým častiam odvolacej argumentácie žalovaného a časť odôvodnenia je v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním. Zo samotného znenia rozsudku súdu prvej inštancie zo 16. septembra 2016 vyplýva, že dlžník prevzal upovedomenie o začatí exekúcie dňa 21. septembra 2010. Zároveň z tohto rozsudku vyplýva, že predaj predmetného vozidla prebehol dňa 16. septembra 2010 za prítomnosti svedka U. O.. S poukazom na výpoveď svedkov O., X., X., M., zmluvu o kúpe vozidla, potvrdenku o zaplatení, listinu o spísaní vecí a doručenkú k upovedomeniu o začatí exekúcie, argumentácia odvolacieho súdu v bode 34. napadnutého rozhodnutia, a to že postupom predaja motorového vozidla, ktoré bolo už spísané ako majetok dlžníka súdnym exekútorom v čase, keď si veriteľ vymáhal svoju pohľadávku, a ktoré sa fyzicky nachádzalo v objekte dlžníka, je nepravdivá. Žalovaný nemal vedomosť o konkrétnych dlhoch dlžníka, nepôsobil ako jeho výlučný právny zástupca, paušálnu odmenu prestal poberať nie n a sklonku roka 2010, ale začiatkom jesene roku 2010. Žalovaný nemal vôbec vedomosť o existencii sporu medzi dlžníkom a žalobcom, pretože v tomto konaní sa dlžník zastupoval sám. V bodoch 34. a 39. napadnutého rozsudku odvolací súd konštatuje, že vozidlo bolo v čase predaja spísané súdnym exekútorom, čo ale nie je pravda, toto vyvracia sám odvolací súd v bodoch 11. a 13. napadnutého rozhodnutia, keď konštatuje, že súpis huteľných vecí bol vykonaný 24. septembra 2010 a kúpna zmluva medzi žalovaným a dlžníkom bola uzatvorená dňa 16. septembra 2010. Takisto skutočnosti uvádzané v bode 17. napadnutého rozsudku nie sú pravdivé, resp. ide o skutočnosti, na ktorých existenciu nemohol mať žalovaný nijaký vplyv a sú v rozsudku citované pravdepodobne z dôvodu, aby to vyznelo, že žalovaný mal niečo do činenia so skresľovaním údajov ekonomickej evidencie dlžníka. V tomto smere je napadnuté rozhodnutie zmätočné, založené na nepravdivých skutočnostiach. Odôvodnenie je formálne, vágne, nedostatočné a v kontexte s vykonaným dokazovaním značne nepresvedčivé. Žalovaný ďalej poukazyval na to, že v majetku dlžníka zostalo aj po odpredaji motorového vozidla dosť majetku na to, aby mohol byť žalobca uspokojený. Poukázal na znalecký posudok č. 7/2012 súdnej znalkyne Ing. D., z ktorého vyplýva, že ku dňu 31. decembra 2010 bol majetok dlžníka vo výške 796.389 eur. S týmto sa súd v napadnutom rozsudku nevysporiadal. Súd sa v rozsudku nevysporiadal ani s námietkou žalovaného o jeho pasívnej legitímácii, keď žalobca nepreukázal, že by žalovaný mal mať nejaký prospech z odporovateľného právneho úkonu a v akej výške má tento prospech byť. Prospechom je potrebné chápať nejakú priamu výhodu, vyplývajúcu z nadobudnutia práv alebo vecí, napr. nadobudnutie práva alebo vecí vyššej hodnoty, než bolo poskytnuté ako protihodnota alebo nadobudnutie práva alebo vecí bez protihodnoty. Bezprostredne po odpredaji vozidla dlžník prevzal stopercentný ekvivalent hodnoty vozidla v peniazoch v

hotovosti, výška hodnoty bola stanovená posudkom súdneho znalca, čo nebolo spochybnené. Na túto skutočnosť, ktorá bola nesporne preukázaná v konaní, na ktorú žalovaný opakovane poukazoval, súd absolútne neprihliadal a nijako s a s ňou nevysporiadal v napadnutom rozsudku. Ďalej v bode 34. napadnutého rozsudku konštatovaná skutočnosť, že žalovaný bol informovaný o dlhoch dlžníka, nie je ničím preukázaná, nie je možné zistiť, ako súd dospel k takejto úvahe: Zdôraznil, že zákon vyžaduje, aby úmysel ukrátiť veriteľa musel byť druhej strane (žalovanému) známy. Dôkazné bremeno znáša žalobca, ale tento takýto dôkaz nepredložil. Ide o dohady žalobcu, ktoré si osvojil i súd.

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, resp. § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolateľ odôvodnil tak, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V tomto smere poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/61/2008. Ďalej citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky. Zdôraznil, že vozidlo bolo odkúpené za cenu stanovenú znaleckým posudkom č. 17/2010 súdneho znalca Ing. E. M., išlo o primerané protiplnenie, vyplatená finančná náhrada v peniazoch bola dostatočným ekvivalentom ku kupovanému vozidlu. Znalecký posudok nebol v konaní spochybnený. Odpredajom vozidla majetok dlžníka nebol znížený. V konaní boli vykonané dôkazy - potvrdenka o zaplatení kúpnej ceny, výsluch štatutárnych zástupcov dlžníka, ktorými bolo jednoznačne preukázané, že štatutárnym zástupcom dlžníka, konajúcim v mene dlžníka, bola pri podpise kúpnej ceny v hotovosti vyplatená celá kúpna cena. Podľa výpovede konateľa dlžníka G. táto kúpna cena bola vložená do pokladne dlžníka, odkiaľ si ju on nasledujúci deň vyzdvihol. Majetok dlžníka sa teda znížil následne, po výbere peňazí jedným zo spoločníkov dlžníka, ale na toto nemal žalovaný nijaký vplyv a o tomto nebol vopred informovaný. Výber peňazí G. z pokladne dlžníka je úplne iný úkon, vykonaný inou osobou, ktorý nie je predmetom tohto súdneho konania. Žalobca v konaní nepreukázal, že odporovaným právnym úkonom došlo k zmenšeniu majetku dlžníka. Poukázal na okolnosti priebehu exekučného konania, keď ostatné vozidlá a iný majetok dlžníka pracovník exekútora nepojal do súpisu, konaného dňa 24. septembra 2010. Z toho vyplýva, že žaloba má šikanóznny charakter. Ďalej poukázal na to, že pokiaľ žalobca tvrdil, že kúpna zmluva predstavuje antيداتovaný právny úkon, išlo by o neplatný právny úkon, ktorý však nemôže byť vyhlásený za neúčinný.

4. Žalobca s a k dovolaniu vyjadril tak, že odvolací súd rozhodol zákonne a správne; dovolanie je nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu je potrebné vyhovieť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

7. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. písm. c) CSP.

K dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k

porušení práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade zmätočnosti namietanej dovolateľom.

12. Z hľadiska obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľ opieral zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP o rozporuplné a nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Podľa dovolateľa v časti je odôvodnenie v priamom rozpore s vykonaným dokazovaním, resp. v kontexte vykonaného dokazovania je značne nepresvedčivé (bližšie pozri bod 3.1. tohto rozhodnutia).

13. K uvedenej dovolacej námietke dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci, najvyšší súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), a to pri dovolacom dôvode - vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

14. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia

musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

15. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

16. Treba mať na pamäti aj to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s prvoinštančným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odvolací súd sa môže podľa § 387 ods. 2 CSP v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Ak sa však odvolací súd stotožní s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nemá náležitosti odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP a uvedený nedostatok sám neodstráni, jeho rozhodnutie je potom nepreskúmateľné a takýmto arbitrárnym rozhodnutím znemožňuje strane sporu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov, a tým porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces.

17. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

18. V preskúmanej veci podľa názoru dovolacieho súdu postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu k naplneniu vady podľa § 420 písm. f) CSP došlo. Táto vada spočíva v rozpornom a v niektorých častiach v nedostatočnom odôvodnení rozsudkov v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. Súd prvej inštancie, ani odvolací súd ani po zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu z 28. novembra 2022 sp. zn. 2Cdo/233/2020 svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili, svoje právne a skutkové závery vyslovili bez jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky skutkovo a právne relevantné otázky vznesené stranami v konaní.

19. Podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči

nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

20. Podľa § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený, a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117), alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

21. Účelom právneho inštitútu odporovateľnosti je zabrániť ukráteniu veriteľa pri uspokojovaní jeho vymáhateľnej pohľadávky.

22. Predmetom odporovateľnosti sú právne úkony. Zákon taxatívne nevymedzuje okruh právnych úkonov, ktorým je možné odporovať. Môže ísť o dvojstranné, jednostranné, odplatné, bezodplatné a iné právne úkony. Súdna prax medzi také úkony zaradila napr. kúpnu zmluvu, darovaciu zmluvu, prevzatie dlhu, postúpenie pohľadávky, odmietnutie dedičstva, odmietnutie daru, odpustenie dlhu, úmyselné nevymáhanie dlhu spôsobujúce premĺčanie nároku, prevzatie nevýhodného ručiteľského záväzku, použitie časti majetku na vklad do základného imania obchodnej spoločnosti. Podstatné je, že ide o taký právny úkon, ktorým sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky. Nemusia to byť úkony, ktorými dochádza k scudzeniu majetku dlžníka, ale musí ísť o úkon, ktorý ukrátil veriteľa v možnosti domáhania sa uspokojenia z majetkovej sféry dlžníka. Takýto charakter možno právnemu úkonu prisúdiť vtedy, ak je kumulatívne naplnená subjektívna stránka odporovateľnosti, spočívajúca v úmysle dlžníka ukrátiť svojho veriteľa, a súčasne aj objektívna stránka odporovateľnosti, spočívajúca v reálnom úbytku v majetkovej sfére dlžníka. K reálnemu ukráteniu musí dôjsť v príčinnej súvislosti s konaním dlžníka. (SEDLAČKO, František, ŠTEVČEK, Marek. § 42a [Odporové právo]. In: ŠTEVČEK, Marek, DULAK, Anton, BAJÁNKOVÁ, Jana, FEČÍK, Marián, SEDLAČKO, František, TOMAŠOVIČ, Marek a kol. Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 349, marg. č. 3).

23. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania odvodil v prvom rade z § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým mu malo byť znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, oprel o tvrdenie, že rozhodnutie je zmätočné, lebo odvolací súd rozhodol v rozpore s vykonaným dokazovaním, rozhodnutie obsahuje rozporné tvrdenia v bodoch 11., 13., 34., 39. a neobsahuje riadne a presvedčivé odôvodnenie - krajský súd sa nevysporiadal so všetkými skutkovými argumentami žalovaného (o úhrade kúpnej ceny za predmet kúpy vo výške zodpovedajúcej hodnote vozidla podľa znaleckého posudku, dostatok iného majetku dlžníka, pasívna legitímácia žalovaného, nepreukázanie prospechu žalovaného z odporovaného právneho úkonu).

24. Z obsahu spisu je zrejmé, že súd prvej inštancie založil svoj záver o neúčinnosti kúpnej zmluvy voči žalobcovi o. i. aj na tom, že „kúpna cena bola síce v súlade s o znaleckým posudkom, avšak cena neprevyšovala ceny za porovnateľné vozidlá v obdobnom stave v tom čase, ba možno konštatovať, že sa pohybovala v rozsahu minimálnej ceny za daný druh vozidla s dobrými technickými parametrami“, ktorý záver je rozporný, keď na jednej strane kúpnu cenu považoval za súladnú s o znaleckým posudkom, ktorý v konaní nebol spochybnený a nebol požadovaný ani kontrolný znalecký posudok (čo dovolateľ namietal už v odvolaní), na strane druhej ju však považoval za neprevyšujúcu hodnotu iných obdobných vozidiel na trhu a nezaoberal sa vplyvom v znaleckom posudku zohľadnenej opravy po ťažkej havárii na hodnotu predmetného vozidla.

25. Absenciu riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie ohľadom primeranosti poskytnutého protiplnenia za predmet kúpnej zmluvy zo 16. septembra 2010 neodstránil ani odvolací súd, ktorý sa v bode 34. svojho rozsudku obmedzil len na konštatovanie, že „kúpna cena nezodpovedala bežne dostupným informáciám na trhu s automobilmi v tomto období a z rovnaké motorové vozidlo“. Na druhej strane v bode 35. rozsudku uvádza, že „Kúpna cena bola žalobcom namietaná, vychádzajúc však zo záverov NS SR (bod 30. rozsudku), odvolací súd vzhľadom na

rozsiahle dokazovanie vo veci súdom prvej inštancie, akceptoval, že táto bola určená na základe znaleckého posudku, ktorý zohľadnil technické parametre motorového vozidla a takto ustálená kúpna cena bola akceptovaná.“ Napokon, v bode 41. rozsudku odvolací súd uvádza „Dovolací súd v rozhodnutí, ktorým zrušil rozsudok odvolacieho súdu, namietal závery odvolacieho súdu o výške kúpnej ceny motorového vozidla, na ktorý bol urobený znalecký posudok. Rešpektujúc názor dovolacieho súdu, odvoláciu námietku žalobcu nepovažoval za dostatočne preukázanú a vzhľadom na vyššie uvedené zistenia o dôvodnosti podanej žaloby, sa ňou nezaoberal.“

26. Dovolací súd opätovne, rovnako ako v zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu z 28. novembra 2022 sp. zn. 2Cdo/233/2020, zdôrazňuje, že argumentácia žalovaného čo do primeranosti ceny za vozidlo určenej znaleckým posudkom č. 17/2010 súdneho znalca Ing. E. M. je podstatná pre záver, či daným právnym úkonom došlo alebo nedošlo k ukráteniu veriteľa. Odplatnosť právneho úkonu je totiž zásadným argumentom proti jeho odporovateľnosti, najmä z hľadiska ukracujúceho charakteru a dopadu účinkov tohto úkonu na reálnu majetkovú sféru dlžníka (zmenšenie majetku). Opodstatnená je dovolacia argumentácia žalovaného uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/61/2008 z 30. júla 2009, podľa ktorého „o odporovateľný právny úkon ide len v prípade, že ním bol majetok dlžníka prevedený na tretiu osobu bez zodpovedajúceho protiplnenia; v opačnom prípade o odporovateľne prevedení majetok nejde. Pokiaľ teda právny úkon dlžníka nemal za následok zmenšenie jeho majetku, lebo za prevedené veci, práva alebo iné majetkové hodnoty obdržal ich obvyklú cenu, alebo mu za ne bola inak poskytnutá primeraná (rovnocenná) náhrada, nemôže dôjsť ku skráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky. Z toho vyplýva, že o odporovateľný právny úkon môže ísť len vtedy (pri splnení ďalších podmienok), ak za prevedený majetok nebola dlžníkovi poskytnutá zodpovedajúca náhrada.“ Odvolací súd, ktorý na jednej strane výslovne akceptuje, že kúpna cena vozidla bola určená na základe znaleckého posudku zohľadňujúceho technické parametre motorového vozidla (bod 35.) a na druhej strane uzatvára, že táto odvolacia námietka žalovaného nie je dostatočne preukázaná (bod 41.), pričom opätovne zhodne so závermi súdu prvej inštancie zdôrazňuje, že cena nezodpovedala bežne dostupným informáciám na trhu s automobilmi v tomto období za rovnaké motorové vozidlo (bod 34. rozsudku), neposkytuje zrozumiteľnú odpoveď na odvolací argument žalovaného o tom, že za motorové vozidlo dlžníka poskytol dlžníkovi primeranú kúpnu cenu ako protiplnenie (v dôsledku čoho nemožno hovoriť o ukrátení veriteľa v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka).

27. Rovnako zmätočne pôsobí argumentácia odvolacieho súdu o tom, že k ukráteniu veriteľa malo dôjsť predajom majetku, ktorý bol predmetom súpisu majetku súdnym exekútorom a následným výberom kúpnej ceny jedným z konateľov a spoločníkov dlžníka. Dovolací súd pripomína, že právne úkony dlžníka ukracujú uspokojenie pohľadávky veriteľa vtedy, ak vedú k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku nich vzniknuté zmenšenie majetku má súčasne za následok, že veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť týchto úkonov, by sa aspoň čiastočne uspokojil (Rc 64/2002). Predmetom odporovateľnosti sú všetky právne úkony, ktorými sa zhoršuje možnosť veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky; postačuje, že daný právny úkon zmenšuje majetok dlžníka na úkor veriteľa. Odvolacia argumentácia dovolateľa spočíva v tom, že za predmet kúpnej zmluvy riadne zaplatil znaleckým posudkom stanovenú kúpnu cenu, ktorú dlžníkovi vyplatil v hotovosti, a až takto vyplatenú kúpnu cenu následne (na druhý deň) vybral z majetku (pokladne) dlžníka sám spoločník, resp. štatutár samotného dlžníka, za ktoré konanie dlžníka ale žalovaný zodpovednosť nenesie, však ostala bez odpovede zo strany odvolacieho súdu, ktorý sa obmedzil na záver, že uvedené nemožno vyhodnotiť v neprospech veriteľa (bod 37. rozsudku).

28. Odvolací súd nevysvetlil ani svoj záver o účelovosti argumentácie žalovaného, že majetok dlžníka v čase realizácie sporného právneho úkonu podstatne prevyšovala vymáhateľnú pohľadávku veriteľa (žalobcu), v dôsledku čoho taktiež nie je možné dospieť k záveru o ukrátení uspokojenia pohľadávky veriteľa sporným právnym úkonom, keďže dlžník mohol uspokojiť nároky veriteľa z iného majetku. Konštatovanie odvolacieho súdu o tom, že „v priebehu celého súdneho konania sa tak nestalo“ (bod 39. napadnutého rozsudku) nemožno považovať za relevantnú odpoveď na tento, pre rozhodnutie súdu, zásadný odvolací argument žalovaného. Dovolací súd zdôrazňuje, že pokiaľ zvyšný majetok dlžníka objektívne postačuje v čase odporu na uspokojenie veriteľa, nemožno odporovacej žalobe vyhovieť.

Dôkazné bremeno v o vzťahu k tejto skutočnosti, teda o dostatočnej solventnosti dlžníka, zaťažuje žalovanú tretiu osobu, ktorá mala z odporovaného právneho úkonu prospech.

29. Z uvedených dôvodov prípustné dovolanie z dôvodu zistenej zmätočnej vady podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd považoval za dôvodné, a preto rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v súlade s § 449 ods. 1 CSP v spojení s § 390 písm. a) CSP, pričom sa už nezaoberal dôvodnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

30. V ďalšom konaní odvolací súd rozhodne aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.